

1915 OLAYLARININ 100.YILINDA TOPLUMUN "ERMENİ" MESELESİNE BAKIŞI

-Vatandaşlar ve Akademisyenler-

Nisan 2015

Doç.Dr.Kadir ULUSOY
Tarih Eğitimcisi ve Değerler Eğitimi Uzmanı

Türklerin Anadolu'da teşkilatlı bir şekilde var olmaya başladığı 1071 yılından itibaren Ermeniler ile Türkler huzur içinde yaşamışlardır. Hatta, Hristiyan Bizans himayesinden daha fazla özgürlüğe sahip olmuştur.

Ermeni tarihçisi Mateos - Mathieu; Sultan Melikşah'ın Ermenileri sulh ve asayişe kavuşturduğunu, hatta Ani'li Samuele göre; "Ermeni milletini o kadar çok seviyordu ki, Ermenilerin dua ve takdislerini talep ediyordu. Sultan Melikşah'ın 1090 yılında Ermeni patriği Basil'in isteği üzerine verdiği bir fermanla kiliseleri, manastırları ve papazları vergiden muaf tuttuğu" bilinmektedir.

Osmanlılar döneminde de "Sadık Millet" olarak adlandırıldığı bilinen Ermenilere, 1461'de Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul Patrikliği kuruldu. Yıllarca kardeşçe yaşandı. Fransız ihtilali ile başlayan milliyetçilik akımı, ardından Osmanlıyı parçalama politikaları, azınlıkların isyanları ve azınlıkların güçlü devletler ile işbirliği kurmaları sonucu Osmanlı sürekli istikrarsızlığa sürüklendi.

1890 yılında Erzurum isyanı, 1893-1894 Yozgat isyanı 1896 Van isyanı gibi isyanların başlaması, Rusların Ermeni çeteleri oluşturup, eğitip-silahlandırması, birbiri ile sorunu olmayan ve kardeşçe yaşayan Ermeni ve Türkleri karşı karşıya getirdi.

Osmanlı'nın son zamanlarında sürekli kaybedilen Savaşlar, Trablusgarp, Balkan Savaşları ve akabinde I.Dünya Savaşının başlaması Osmanlı Devleti içinde otorite boşluklarına yol açmıştır. Bu otorite boşluğundan yararlanmak isteyen Batılı devletlerin, bağımsızlık vaadiyle Osmanlı Ermeni tebaasını yönlendirdiği bir gerçektir. Anadolu'da yaşanan kargaşa ve otorite boşluğu sonucunda binlerce Müslüman Türk'ün toplu mezarlarının olduğu gerçeği ile bu süreçte Ermeni tebaanın da öldüğü bir gerçektir. Masum Müslüman ve Ermeni tebaanın Ermeni çetelerce birbirine düşürüldüğü gerçeğiyle bu süreçte ve tehcir sırasında dönemin olumsuz şartları, iklim koşulları, salgın hastalıkları ve otorite boşluğu da göz önünde bulundurularak Ermeni tebaanın da öldüğü bir gerçektir. Hükümet, bu olumsuz durumu, elinden geldiği kadar önlemeye çalışmış ve sorumlu gördüğü saldırganlarla görevlerinde ihmali görülen muhafızları da en ağır şekilde cezalandırmıştır.

Bu süreci planlı programlı ve tek taraflı yapılmış bir olay gibi yorumlamak ne insanlığa ne de bilimselliğe sığmaz. Tarih dönemin şartlarına göre yorumlanmak zorundadır.

SUNUŞ

- Bu araştırma Tarih Eğitimsi ve Değerler Eğitimi Uzmanı Doç. Dr. Kadir ULUSOY'un koordinatörlüğünde, vatandaşların ve akademisyenlerin "Ermeni" meselesi konusunda kanaatlerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.
- Araştırmanın saha çalışması ve raporlandırılması ORC-Objective Research Center tarafından 17-20 Nisan 2015 tarihlerinde yapılmıştır.
- Araştırma 38 ilde 1420 vatandaş ve 21 farklı üniversiteden 246 akademisyen ile "Yüz yüze" anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.
- Araştırmada veri toplama aracı olarak açık ve kapalı uçlu 15 sorudan oluşan bir anket formu kullanılmıştır.

ARAŞTIRMANIN DEMOGRAFİSİ

CİNSİYETE GÖRE DAĞILIM	
Kadın	%47,3
Erkek	%52,7
YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIM	
18-24 Yaş	%15,7
25-34 Yaş	%18,9
35-44 Yaş	%27,6
45-54 Yaş	%24,0
55 Yaş üzeri	%13,8
EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE DAĞILIM	
İlkokul	%21,8
Ortaokul	%27,1
Lise	%30,4
Üniversite	%20,7

1915 olayları denildiğinde aklınıza ne geliyor?

-Açık uçlu sorulmuştur-

Görüş bildiren vatandaşların % 13,6'sı "Zorunlu Göç, Tehcir" diye belirtirken, % 12,1'lik oranla "Ermenilerin Müslüman Halka Eziyet ve İşkence Etmesi" şeklinde görüş belirtilmiştir. Daha sonra sırayla; % 9,5 "Batı Dünyasının Türklere Karşı Kullanmak İstedığı Olaylar" % 8,9 "Nifak Tohumlarına Yenik Düşülme" %8,6"Kardeşliğin Bitmesi, Düşmanlıkların Başlaması" şeklinde sıralanmaktadır. Vatandaşların %31,3'ü soru ile ilgili fikir belirtmemiştir.

1915 olayları denildiğinde aklınıza ne geliyor?

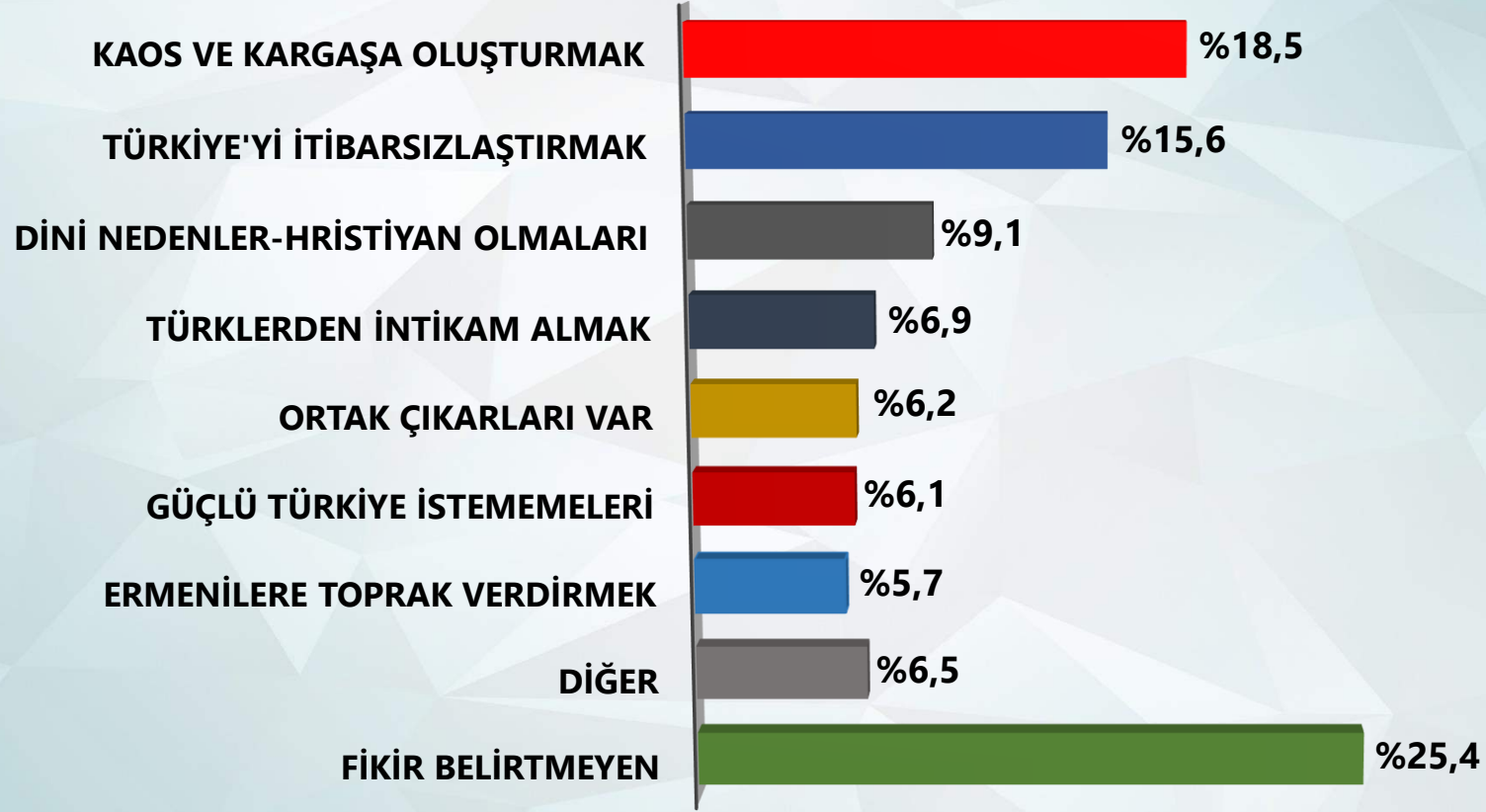
-Açık uçlu sorulmuştur-

Akademisyenlerin % 36,6'sı "Zorunlu Göç Tehcir" diye görüş bildirmiş, bunu %23,5'lik oranla "Ermenilerin Hainliği" ve % 17,1'lik oranla "Soykırım Yalanı" görüşü takip etmiştir. Buna göre akademisyenlerin % 77,2'sinin görüşlerinin bu üç madde üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Size göre Batının Ermeni meselesine ilgi göstermesinin ve taraf olmasının nedeni nedir?

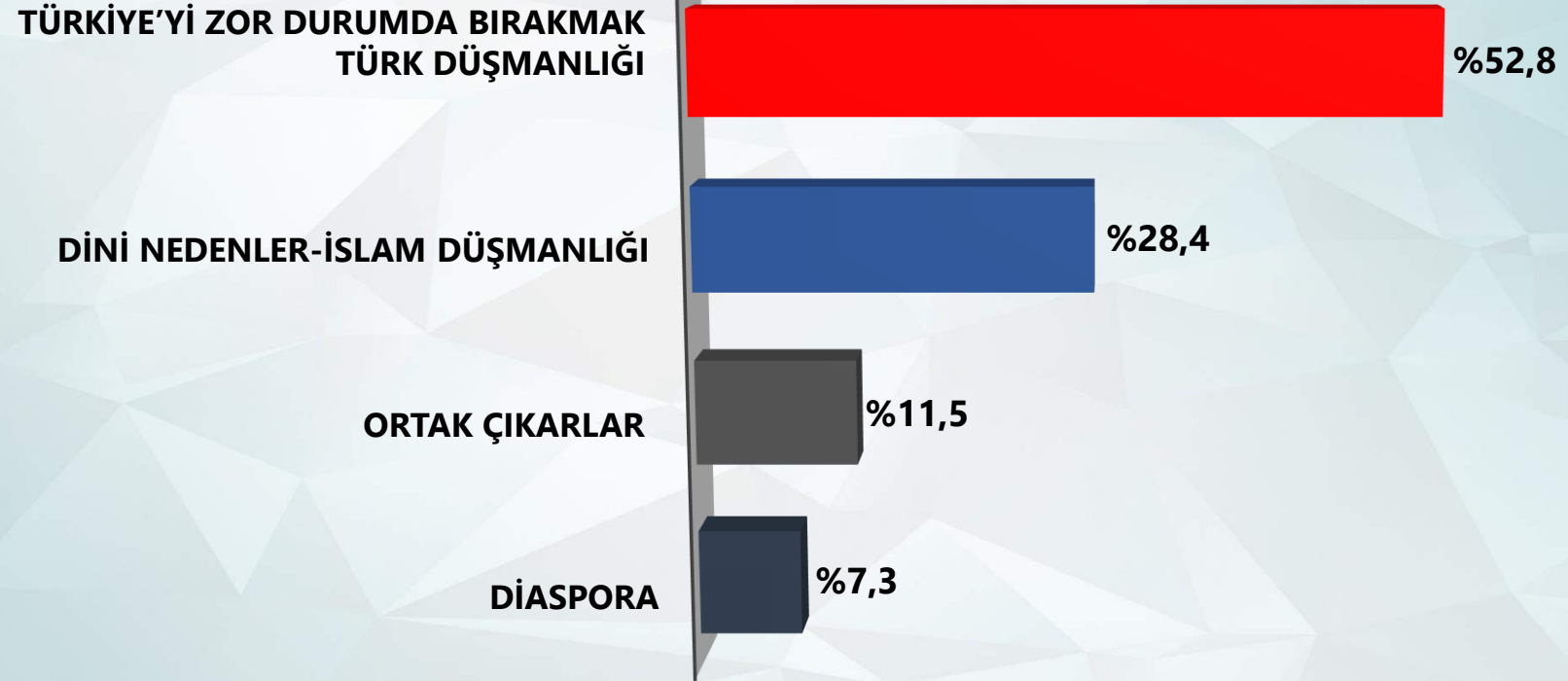
-Açık uçlu sorulmuştur-

Vatandaşların %18,5'ine göre Batının amacı "Kaos Ve Kargaşa oluşturmaktır". %15,6'sına göre ise "Türkiye'yi itibarsızlaştırmaktır." Vatandaşların %9,1'i "Dini Nedenler-Ermenilerin ve Batının Hıristiyan Olmaları" şeklinde görüş belirtirken; %6,9'luk oranda "Türklerden İntikam Almak" görüşü belirtilmiştir. Vatandaşların %25,4'ü soru ile ilgili fikir belirtmemiştir.

Size göre Batının Ermeni meselesine ilgi göstermesinin ve taraf olmasının nedeni nedir?

-Açık uçlu sorulmuştur-

Akademisyenlerin % 52,8'i Batının amacını, "Türkiye'yi Zor Durumda Bırakmak-Türk Düşmanlığı" olduğunu belirtirken; % 28,4'ü "Dini Nedenler-İslam Düşmanlığı" ve %11,5'i "Ortak Çıkarlar" olarak görmektedir. %7,3'ü ise "Diaspora"nın etkisinden bahsetmektedir.

Ermenistan'la ilgili genel kanaat

VATANDAŞLAR

Dost ülke	-
Düşman ülke	%32,0
Komşu ülke	%67,6
Fikir Belirtmeyen	%0,4

AKADEMİSYENLER

Dost ülke	%2,1
Düşman ülke	%39,8
Komşu ülke	%56,4
Fikir Belirtmeyen	%1,7

Vatandaşların % 67,6 için Ermenistan "Komşu Ülke" olarak görülürken, % 32'si için ise "Düşman Ülke" olarak görülmektedir. Vatandaşlar arasında Ermenistan'ı "Dost Ülke" olarak gören yoktur.

Akademisyenlerin % 56,4'ü Ermenistan'ı "Komşu Ülke" olarak görürken, %39,8'i "Düşman ülke" ve % 2,1 ise "Dost ülke" olarak görmektedir.

Size göre Ermeni meselesi nasıl ortaya çıkmıştır?

-Açık uçlu sorulmuştur-

Vatandaşların %13,6'sı Ermeni meselesinin ortaya çıkışını "Emperyalist Güçlerin Oyunları"na bağlarken, %9,2'si "Kilisenin Etkisi"ne, %9,1'i "Ermeni Lobisi"ne, %7,3'ü ise "Ermenilere Bağımsız Büyük Ermeni Devleti Vaadi" verilmesinden sonra çıktığını belirtmiştir. %5,5'i "Ermeni Çetelerin Masum Müslüman-Türk ve Ermenileri öldürmesiyle" Ermeni meselesinin başladığını belirtmiştir.

Size göre Ermeni meselesi nasıl ortaya çıkmıştır?

-Açık uçlu sorulmuştur-

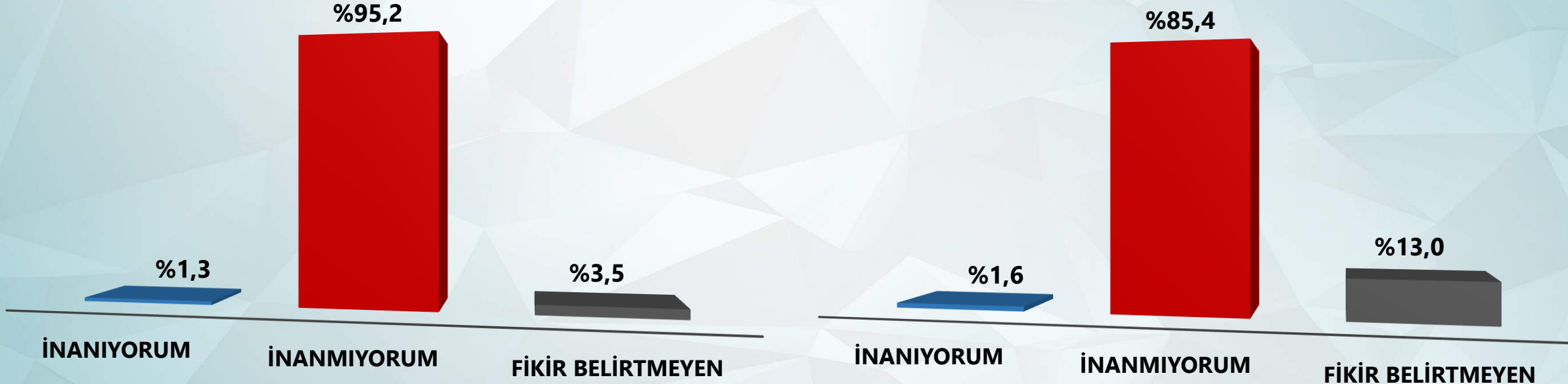

Akademisyenlerin % 52,7'si Ermeni Meselesinin "Emperyalist Güçlerin Oyunlarıyla ve Diasporanın Yalanlarıyla" ortaya çıktığını belirtirken, %14,3'ü "Rus,İngiliz ve Fransızların Ermenilere Bağımsız ve Büyük Ermeni Devleti Vaadi" vermesiyle ortaya çıktığını belirtmiştir. Akademisyenlerin %9,4'ü ise "Zorunlu Tehcirden Sonra" ortaya çıktığını belirtmiştir.

Uluslararası hukukun Ermeni meselesi ile ilgili verdiği ve vereceği kararların tarafsız olduğuna inanıyor musunuz?

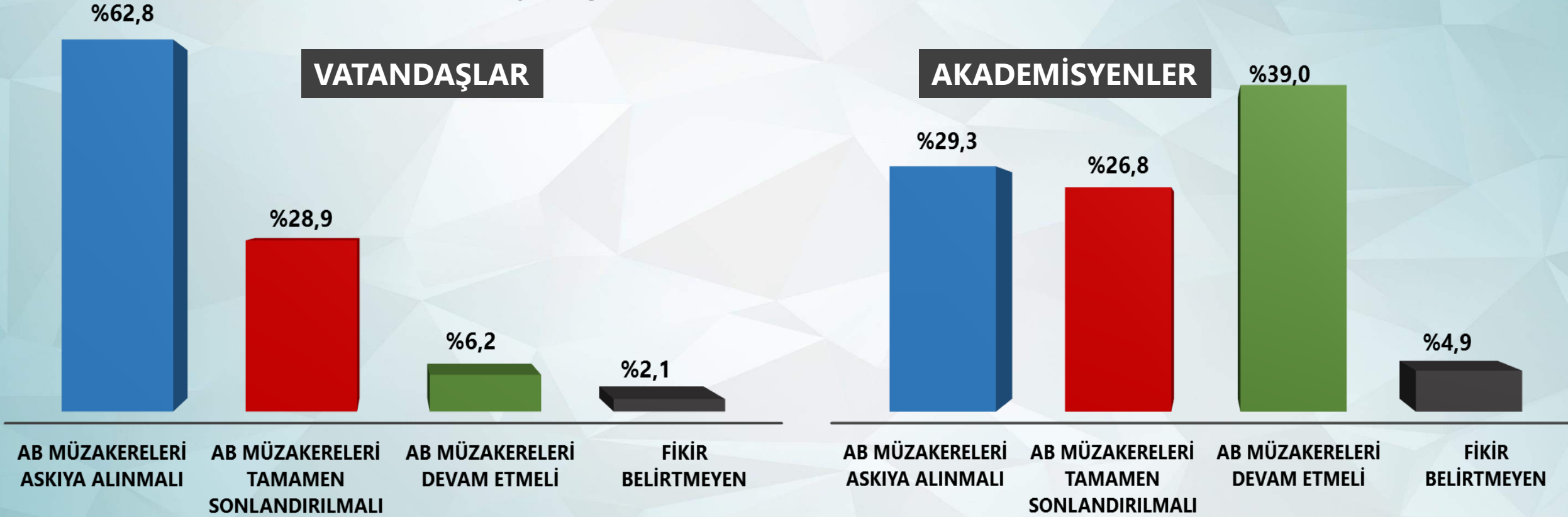
VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

Vatandaşların %95,2'si Akademisyenlerin %85,4'ü uluslararası hukukun Ermeni meselesi ile ilgili verdiği ve vereceği kararlarda tarafsızlığına inanmamaktadır.

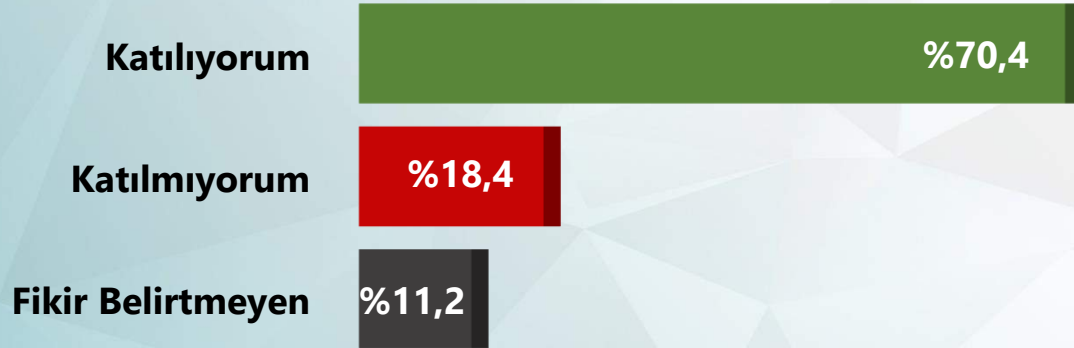
Size göre Avrupa Parlamentosunun Ermeni tasarısı konusunda yaptığı açıklamalardan sonra, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin AB üyeliği konusundaki tavrı nasıl olmalı?

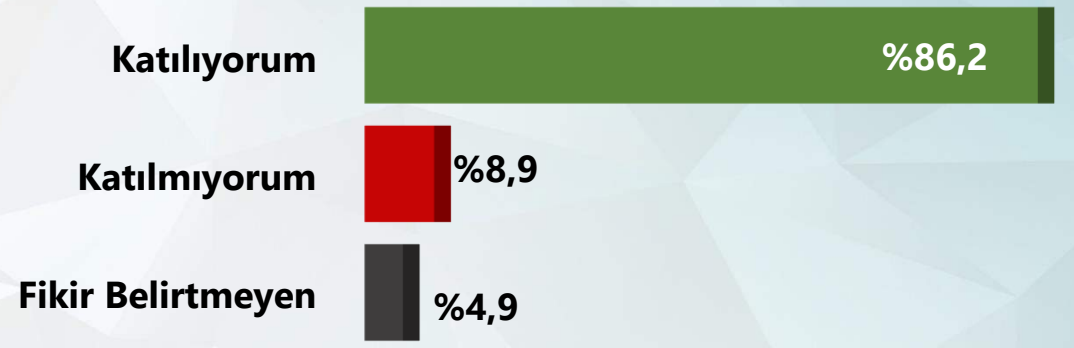
Vatandaşların % 62,8'i, Akademisyenlerin % 29,3'ü AB müzakereleri askıya alınmalıdır derken; Akademisyenlerin %39'u, Vatandaşların %6,2'si AB ile müzakerelerin devam etmesini istemektedir. Akademisyenlerin % 26,8'i, Vatandaşların ise % 28,9'u AB ile müzakerelerin tamamen sonlandırılmasını istemektedirler.

"Hristiyan dünyasının Ermeni meselesini "soykırım" olarak nitelendirmesinde, Ermenistan devleti değil, Ermeni diasporası etkilidir." İfadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

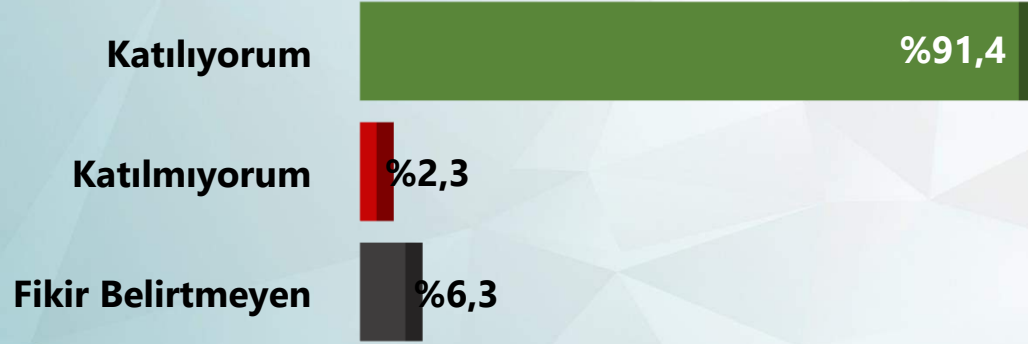
AKADEMİSYENLER

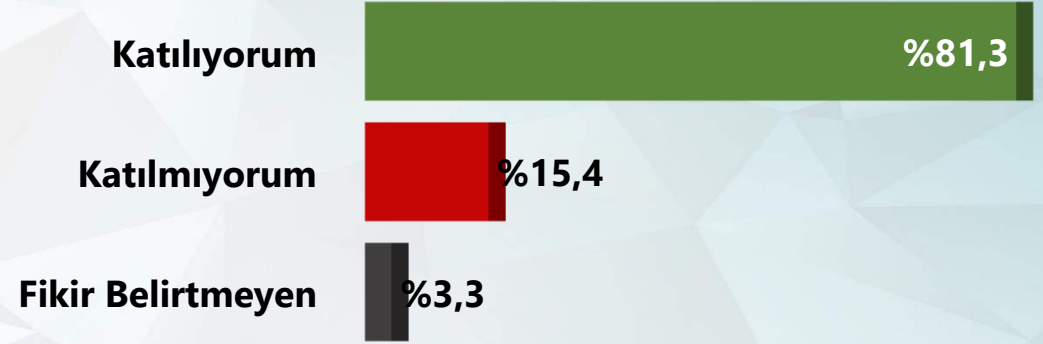
Vatandaşların % 70,4'ü, Akademisyenlerin % 86,2'si Hristiyan dünyasının Ermeni meselesini "soykırım" olarak nitelendirmesinde, Ermeni Diasporası etkilidir ifadesine katıldığını belirtmiştir.

“Ermeni meselesini Hristiyan dünyası, İslam dünyasına karşı kullanmaktadır.” ifadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

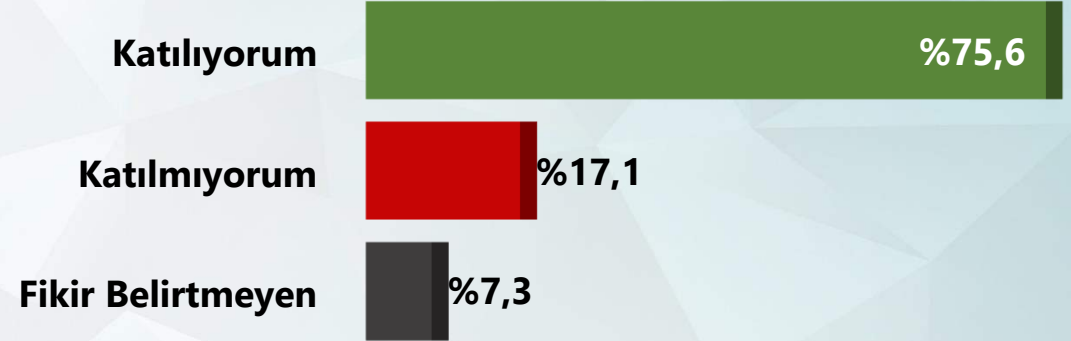
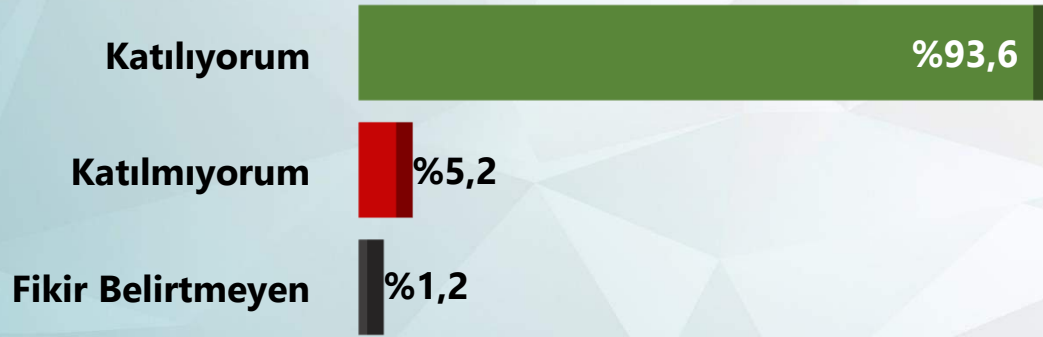

Vatandaşların % 91,4'ü, Akademisyenlerin % 81,3'ü Ermeni meselesini Hristiyan dünyası, İslam dünyasına karşı kullanmaktadır ifadesine katıldığını belirtmiştir.

“Ermeniler Hristiyan olmasaydı, dünya kamuoyu bu konu ile bu kadar ilgilenmezdi.” ifadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

Vatandaşların %93,6'sı Akademisyenlerin %75,6'sı Dünya kamuoyunun Ermeni meselesi ile bu kadar çok uğraşmasının nedenini Ermenilerin Hristiyan olmasına bağlamaktadır. Akademisyenlerin %17,1'i Ermeniler Hristiyan olsa da olmasa da dünya kamuoyu bu konu ile ilgilenirdi, görüşünü belirtmiştir.

“Ermeni meselesi, Ermenistan da yaşayan Ermenilerden ziyade Ermeni diasporasının kontrolündedir.” İfadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

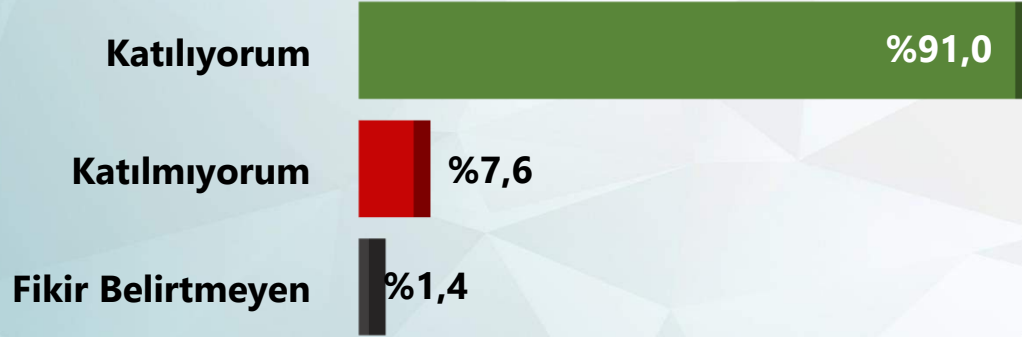
AKADEMİSYENLER

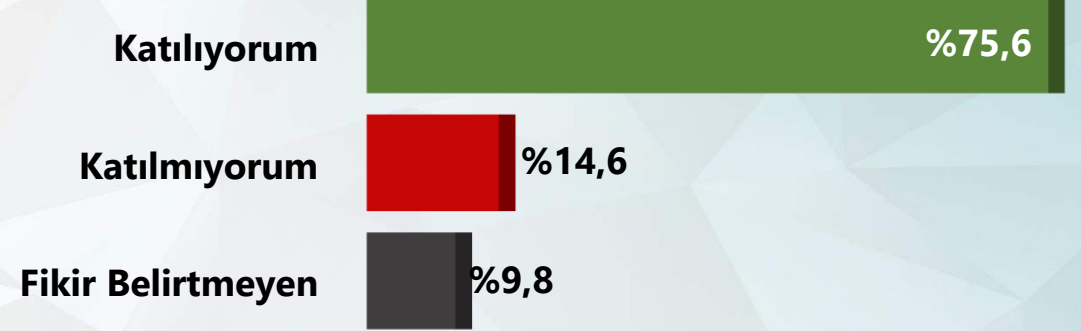
Akademisyenlerin % 88,6'sı ile Vatandaşların % 78,7'si Ermeni meselesi ile ilgili çalışmaların Ermeni Diasporasının kontrolünde olduğuna inanmaktadır.

“Hristiyan dünyası Ermeni meselesini Türkiye’nin iç politikasına müdahale etmek için kullanıyor.” ifadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

Vatandaşların %91’i ile Akademisyenlerin %75,6’sı Hristiyan dünyasının Türkiye’nin iç işlerine karışmak için Ermeni meselesini kullanmak istediğini belirtmektedir.

“Hristiyan dünyası Ermeni meselesinin çözüme kavuşmasını istemiyor.” İfadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

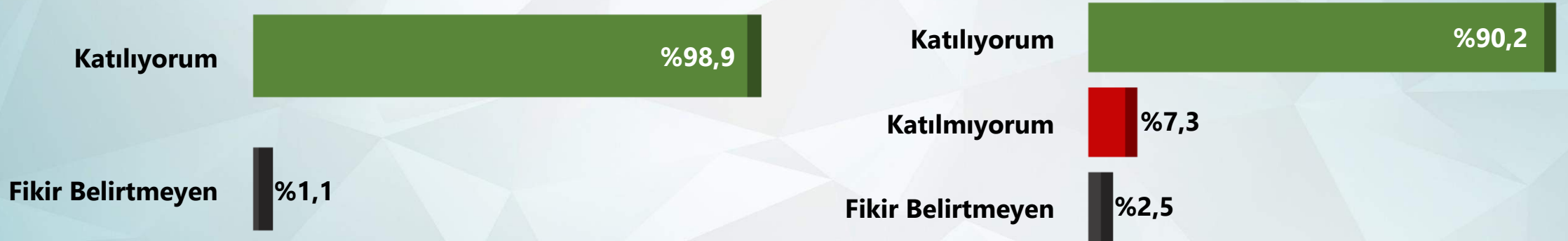

Vatandaşların % 94,1'i ile Akademisyenlerin %78'i, Hıristiyan dünyasının Ermeni meselesinin çözüme kavuşmasını istemediğini düşünmektedir.

“Ermeni ve Türk Tarihçiler birlikte çalışıp bu konuyu tarafsızca açıklığa kavuşturmalıdırlar.” İfadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

Vatandaşların %98,9'u ile Akademisyenlerin % 90,2'si Türk ve Ermeni tarihçilerin birlikte çalışarak konuyu tarafsızca açıklığa kavuşturmalarını istemektedirler.

“Ermeni meselesinin anlatılmasına yönelik Türkiye’de yapılan akademik çalışmalar (Tez, makale vs.) yeterli değil.” ifadesine katılıyor musunuz?

VATANDAŞLAR

AKADEMİSYENLER

Vatandaşların %66,1'i ile Akademisyenlerin %65'i Ermeni meselesi ile ilgili Türkiye’de yapılan akademik çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

SONUÇ

- * Türk kamuoyunda 1915 olayları ile ilgili zorunlu göç, tehcir, Ermenilerin hainliği ve soykırım yalanı, akıllara gelmektedir.
- * Vatandaş ve Akademisyenler ortak görüş olarak 1915 olaylarını "Zorunlu Göç-Tehcir" olarak görürken, akademisyenlerin %40,6'sı vatandaşlardan farklı olarak "Ermenilerin Hainliği" ve "Soykırım Yalanı" görüşünü belirtmiştir.
- * Batı dünyasının Ermeni meselesine ilgi göstermesinin en büyük nedenlerinden biri olarak Türkiye'yi zor duruma düşürmek ve Ermenilerin Hıristiyan olması olarak görülüyor.
- * Ermenistan ile ilgili genel kanaat, "Komşu ülke", ve "Düşman ülke"dir. Türk kamuoyu Ermenistan'ı Dost ülke olarak görmemekle birlikte ilk önce komşu ülke olarak değerlendirip ikinci safhada düşman ülke olarak nitelendirmektedir.

Ermenistan vatandaşlarının Türkiye'ye bakış açısı ise şöyledir:

Ermenistan'da yapılan bir çalışmada; Yıldız Devci Bozkuş'un 2010-2011 yıllarında Ermenistan'ın çeşitli şehirlerinde 148 kişiye sorduğu "Osmanlı denince aklınıza gelen tanım hangisidir? Sorusuna

Dost:0, Düşman:122, İşgalci:123, Barbar:113, Güçlü:33, Zayıf:8, Diğer:10 Diğer şıkını işaretleyenler, Katil diye yazmışlardır.

148 kişiye sorduğu "Türkiye Cumhuriyeti denince aklınıza gelen tanım hangisidir? Sorusuna

Dost:0, Düşman:116, Modern:4, İslamist:86, Güçlü:41, Zayıf:26, Diğer:5 Diğer diyenlerin ifadelerinden bazıları şunlardır: "Srika" Türkçesi: kötü adam, alçak, dolandırıcı. Ayrıca, eşek ve sipa, bencil, insancıl olmayan, artık değersiz, zavallı ve vicdansız anlamlarına gelen sözcükler kullanılmıştır.

Bu durum tarih ders kitaplarının ve programlarının resmi ideolojinin etkisinde kaldığını göstermesi bakımından önemlidir.

- * Akademisyenler ve Vatandaşların ortak bakış açısına göre Ermeni meselesinin ortaya çıkmasında en büyük neden "Emperyalist güçlerin oyunu" Ermenilere bağımsız ve büyük Ermeni, devleti vaadidir.
- * Türk kamuoyu uluslararası hukukun Ermeni Meselesi ile ilgili konularda verdiği ve vereceği kararlar ile ilgili tarafsızlığına inanmamaktadır. Bu durum, 'hukukun tarafsızlığı' adına düşündürücü ve üzücü bir durumdur.

- * Vatandaşların %6,2'si AB ile Müzakerelerin devam etmesini istemeleri akademisyenlerin ise % 39'unun Müzakerelerin devam etmesini istemeleri Türk kamuoyunda AB sürecine bakış açısının pozitif yönde olmadığını göstermektedir.
- * Vatandaşlar ve Akademisyenler Ermeni meselesinin "soykırım" olarak nitelendirmek istemesinde Ermeni Diasporasının etkili olduğunu belirtmiştir.
- * Vatandaşlar ve Akademisyenler Hıristiyan dünyasının "Ermeni meselesini" İslam dünyasına karşı kullandığını düşünmektedir.
- * Akademisyenlerin ve Vatandaşların büyük çoğunluğu Ermeni meselesi ile ilgili çalışmaların Ermeni Diasporasının kontrolünde olduğuna inanmaktadır.
- * Vatandaşların ve Akademisyenlerin büyük bölümü Hıristiyan dünyasının Türkiye'nin iç işlerine karışmak için Ermeni meselesini kullanmak istediğini belirtmektedir.

Ankette verilen cevaplarda da dikkat çeken hususlardan birisi konunun dini boyutudur.

Osmanlı devleti içinde Gregoryen Ermenilerinin yanında Fransa'nın çalışmaları sonucu Katolik bir Ermeni topluluğunun oluşturulması, İngiliz ve özellikle 1840'tan sonra Amerikalı misyonerlerin çalışmaları ve İngiliz Hükümetinin baskısı ile Ermeni Protestan Kilisesi ile Rusya'nın etkisiyle oluşan Ermeni Ortodoks Kilisesinin ortaya çıkması Osmanlı tebaası olan Ermeniler ile Müslüman tebaa arasında çatışmaların yaşanmasında etkili olmuştur.

- * Vatandaşların ve Akademisyenlerin büyük çoğunluğu, Hristiyan dünyasının Ermeni meselesinin çözüme kavuşmasını istemediğini düşünmektedir.
- * Türk kamuoyu, Türk ve Ermeni tarihçilerin birlikte çalışarak konunun tarafsızca açıklığa kavuşturulmasını istemektedirler.
- * Vatandaşların ve Akademisyenlerin önemli bir bölümü Ermeni meselesi ile ilgili Türkiye'de yapılan akademik çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Akademisyenlerin tamamına yakının hemen her soruya, vatandaşların ise bir çok soruya en az %75 civarında cevap vermesi Türk kamuoyunda Ermeni meselesinin takip edildiğini ve gündemin izlendiği sonucunu vermesi bakımından da önemlidir.

Doç. Dr. Kadir ULUSOY
Tarih Eğitimi ve
Değerler Eğitimi Uzmanı

- * 2000 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliğinden mezun oldu.
- * 2003 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Eğitimi alanında yüksek lisansını tamamladı.
- * 2007 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tarih Eğitimi alanında doktorasını tamamladı.
- * 2012 yılında Tarih Eğitimi alanında Doçent unvanını aldı.
- * Uzmanlık alanı: Değerler Eğitimi, Tarih Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi.

İDARİ GÖREVLER

Mersin Üniversitesi **Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü 2013-Devam Ediyor.**

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi **Fakülte Kurulu Üyeliği 2012- Devam Ediyor.**

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğrt. **ABD Başkanı 2010-Devam Ediyor**

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi **Dekan Yardımcısı 2010-2011**

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Müdür Yardımcısı 2008-2010**

Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğrt. **ABD Başkanı 2008-2010**